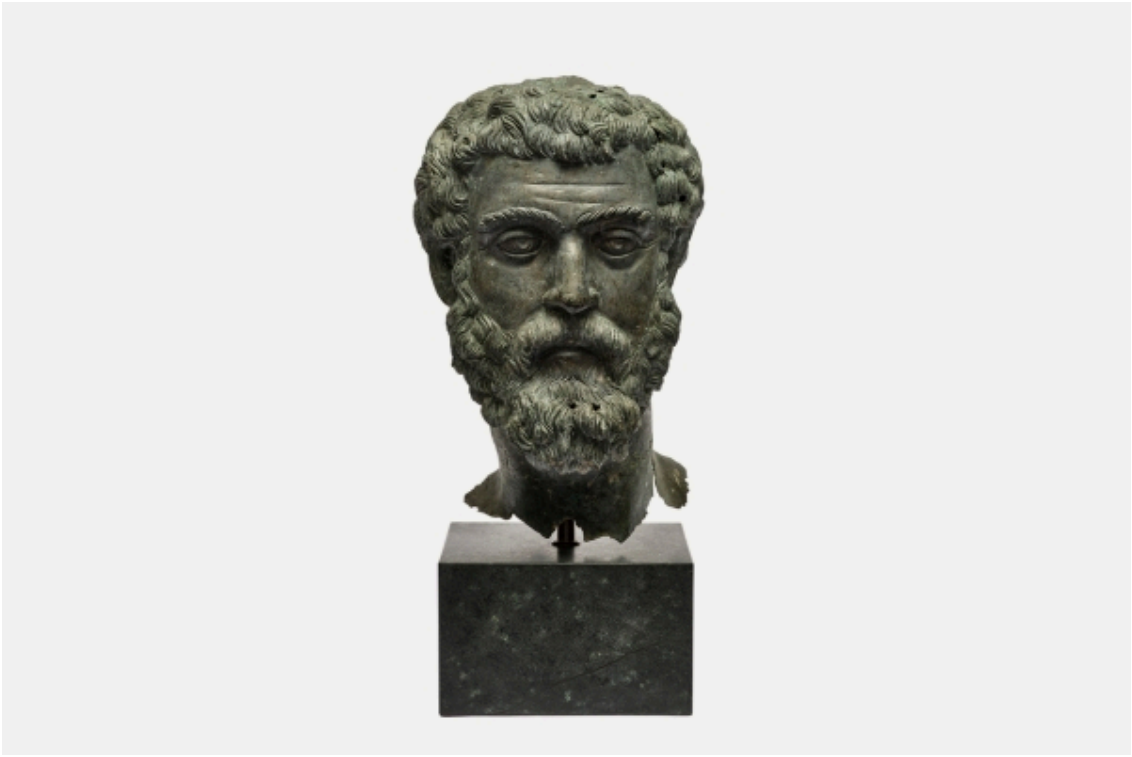
Glyptoteket

Glyptoteket tilbageleverer antikt kejserportræt til Tyrkiet

Pressemeddelelse 26.11.2024

Snart drager et portræt af den romerske kejser Septimius Severus på en længere rejse. Glyptoteket har nemlig valgt at imødekomme Tyrkiets anmodning om at få det antikke bronzeportræt udleveret.

I maj 2023 rettede den tyrkiske ambassadør henvendelse til Glyptoteket med en anmodning om tilbagelevering af et antikt bronzeportræt af den romerske kejser Septimius Severus. Anmodningen bygger på antagelsen om, at portrættet stammer fra Boubon i den sydvestlige del af Tyrkiet, hvorfra det skulle være illegalt udgravet og handlet.

I august 2023 igangsatte Glyptoteket arkivstudier og en række kunstfaglige og tekniske analyser af værket. Formålet var at undersøge om portrættet stammer fra lokaliteten Boubon i Tyrkiet, som den tidligere forskning har antaget, og at fremskaffe et nyere videnskabeligt grundlag for behandling af henvendelsen.

Det er blandt andet denne forskning, der har været afsættet for museets ansøgning til Slots- og Kulturstyrelsen om udskillelse af portrættet fra museets samling med henblik på tilbagelevering til Tyrkiet. Glyptotekets indstilling til udskillelse sker med afsæt i tidligere samt helt ny forskning i værkets proveniens. Slots- og Kulturstyrelsen har godkendt museets indstilling, ligesom Kulturværdiudvalget netop har godkendt ansøgningen om udførsel af landet.

Faglighed først

Repatriering eller tilbagelevering af museumsgenstande er en kompliceret opgave. Mange arkæologiske genstande er erhvervet til museets samlinger uden eller med begrænset viden om deres proveniens. Derfor kræver repatrieringssager ofte grundig forskning for at sikre, at et værk tilbageleveres til det land, hvor det oprindeligt er fundet. Glyptotekets tilgang til repatriering beror på at behandle hver enkelt sag ud fra en lang række juridiske, historiske, kunstfaglige og etiske forhold, som både skal vægtes enkeltvis og vurderes samlet.

Glyptotekets sagsbehandling sker med fokus på det individuelle værk frem for på samlingens eller enkelte landes interesser. Det er på baggrund af grundig forskning i portrættets proveniens, produktion og sammenhæng med tilsvarende værker fra området samt de etiske aspekter af proveniensen, at museet ønsker at imødekomme anmodningen fra Tyrkiet.

”Der skal særdeles vægtige argumenter og videnskabelig dokumentation til for at udskille et værk fra museets samling, og det er der i denne sag. Enestående arkæologiske fund er blevet udført fra Boubon og solgt illegalt til samlere og museer flere steder i verden, hvoraf flere, særligt fra USA, er blevet tilbageleveret inden for de seneste år. De faktorer er medvirkende til, at vi har valgt at imødekomme tilbageleveringskravet fra Tyrkiet, og i denne sag vægter Glyptoteket de etiske aspekter vedrørende repatrieringssager højt. Når der som her er overbevisende argumenter for, at en genstand er tilvejebragt eksempelvis ved rovgravning og illegal eksport, vægter museet at følge ICOMs museumsetiske principper, da museumslovens §33 ikke finder anvendelse på genstande, der er erhvervet før 2003. Vi er glade for, at sagen nu kan afsluttes. Sagsforløbet er sket i konstruktiv dialog med den tyrkiske ambassadør, der har udvist forståelse for museets ønske om at frembringe den forskningsbaserede dokumentation,” siger Glyptotekets direktør Gertrud Hvidberg-Hansen.

Hakan Tekin, Tyrkiets ambassadør i Danmark tilføjer:
”Tyrkiet indtager en enestående og privilegeret position, hvad angår kulturarv. Men samtidig med at denne rigdom tiltrækker opmærksomhed fra dem, der værdsætter og værner om denne arv, tiltrækker den desværre også kredse involveret i ulovlige aktiviteter. Beskyttelse af kulturarven kræver ikke kun fysiske foranstaltninger, men også en øget bevidsthed på både nationalt og internationalt niveau. Vores land gør alt, det kan, i denne forbindelse, og vi er glade for at se de positive resultater af disse bestræbelser, især igennem de seneste år. Glyptotekets beslutning om at returnere bronzehovedet af Septimius Severus fra Boubon, sammen med terrakotterne fra Düver til Tyrkiet, deres retmæssige hjem, ses i denne sammenhæng.

Dette resultat opnåede vi igennem en konstruktiv dialog med Glyptoteket. Vi var sikre på vores argumenter fra starten, og vi er glade for, at vi nåede frem til en fælles beslutning til sidst i denne proces. Denne udvikling danner præcedens for institutioner og samlere over hele verden, også i Danmark, at kulturgenstande erhvervet igennem lyssky aktiviteter returneres til deres retsmæssige ejere. Handling i denne forbindelse styrker disse institutioners omdømme. Glyptoteket har gjort det rigtige, og vi takker dem for deres beslutning. Vi ser derfor også meget frem til det kommende samarbejde med dette fortræffelige museum, herunder omfattende og udførlige projekter i den nærmeste fremtid, med henblik på at bringe vores landes rige kulturarv til den danske offentlighed."

Det er aftalt med Tyrkiet, at Glyptoteket kan beholde rettighederne til at formidle og publicere museets forskning i bronzeportrættet, også efter at genstanden er udskilt fra Glyptotekets samling. Glyptoteket anser forskning i proveniens som en meget vigtig disciplin, og museet ønsker at bidrage til transparens og vidensdeling i forhold til forskning på feltet.

Flere genstande på vej til Tyrkiet

Glyptoteket bestræber sig på at handle proaktivt, hvis museet bliver opmærksom på genstande i samlingen, som kan være erhvervet i strid med museets erhvervelsespolitik, ICOMs museumsetiske retningslinjer, museumsloven eller gældende UNESCO-konventioner vedrørende ulovlig handel med kulturværdier. I forbindelse med forskningen i bronzeportrættet gennemgik museet proveniensen for andre arkæologiske genstande i samlingen, der beviseligt stammer fra Tyrkiet og er erhvervet i 1970'erne.

Museet er i den forbindelse blevet opmærksom på en gruppe af værker bestående af 48 arkitektoniske terrakotter fra det 6. århundrede f.v.t. fra lokaliteten Düver i det sydvestlige Tyrkiet. Det er dokumenteret, at denne lokalitet blev rovgravet i 1960'erne og genstande herfra efterfølgende blev udført. Museet har derfor taget initiativ til at indstille disse værker til tilbagelevering til Tyrkiet på grund af den problematiske proveniens.

Både portrættet og de arkitektoniske terrakotter er erhvervet fra kunsthandleren Robert E. Hecht (1919 – 2012), som i flere andre tilfælde har været forbundet med illegal udførsel og salg af kulturarvsgenstande fra bl.a. Italien og Tyrkiet.

Farveludstilling

Inden værkerne sendes retur til Tyrkiet, vil Glyptoteket præsentere værkerne på museet. Glyptotekets generelle principper for repatriering og udskillelse samt gældende juridiske og etiske vejledninger kan læses her:

https://glyptoteket.dk/wp-content/uploads/2024/02/principper-for-repatriering-og-tilbagefoersel_ny-carlsberg-glyptotek_dk.pdf

Fakta

FAKTA om portrættet af Septimius Severus

- I museets erhvervelsesprotokol står: "Kejser Septimius Severus. Portræt. Hoved. Bronze: H.40 cm. Købt af Robert Hecht for 365.500 sch. francs. Gave fra N.C.F." (Oktober 1970).
- Ved erhvervelsen i 1970 vidste man blot, at portrættet kom fra Lilleasien og er fra 195 - 211 e.v.t.
- Glyptotekets forskning bekræfter, at portrættet sandsynligvis stammer fra lokaliteten Boubon i det sydvestlige Tyrkiet.
- Portrættet tilhører sandsynligvis en større gruppe bronzeskulpturer af den romerske kejserfamilie, som menes at stamme fra det såkaldte Sebasteion - en helligdom til den romerske kejserkult - i Boubon.
- I 1980'erne og 90'erne offentliggjorde Glyptoteket studier, der forbandt portrættet af Septimius Severus med en bestemt bronzekrop fra Boubon i privateje og tidligere udstillet på Metropolitan Museum of Art i New York. Bronzekroppen blev udlånt til Glyptoteket og udstillet sammen med portrættet i 1979. Formålet var at demonstrere og dokumentere tilhørsforholdet mellem hovedet og kroppen, hvilket der dog efterfølgende er sået tvivl om.
- Det er antagelserne om tilhørsforholdet mellem portrættet og kroppen samt tilskrivningen til lokaliteten Boubon, der har afstedkommet Tyrkiets anmodning om tilbagelevering. Den omtalte bronzekrop, der sidenhen blev erhvervet til Metropolitan Museum of Art i New York, er i april 2023 blevet repatrieret til Tyrkiet.
- Tyrkiet har de seneste år fået tilbageleveret flere antikke bronzeskulpturer, der alle tilskrives lokaliteten Boubon. Sandsynligvis har de en nær forbindelse til Glyptotekets bronzeportræt. Det gælder tilbageleveringer af bronzer fra amerikanske museer som Metropolitan Museum of Art, Fordham Museum of Art, Worcester Art Museum, Boston Museum of Fine Arts, The J. Paul Getty Museum samt Shelby White Collection.

FAKTA om de arkitektoniske terrakottaer fra Düver

- Ifølge museets erhvervelsesprotokol blev de 48 arkitektoniske terrakotter erhvervet samlet i oktober 1974 af Glyptoteket.
- De stammer fra Düver i det sydvestlige Tyrkiet og er fra det 6. årh. f.v.t.
- Terrakotterne stammer fra specifikke jernalderbygninger i Düver, som var en betydelig lokalitet i antikken. Der er således videnskabelig, arkæologisk dokumentation for genstandenes proveniens.
- Düver blev rovgravet i 1960´erne, hvilket blev beskrevet i flere akademiske artikler allerede i samme årti. Fra omkring 1964 spredtes en stor del af de arkæologiske fund, hovedsageligt arkitektoniske terrakotter, sig på det internationale kunstmarked. Det er her, Glyptoteket erhverver dem fra kunsthandler Robert E. Hecht i 1974.
- I Tyrkiet befinder arkitektoniske terrakotter fra Düver sig på Burdur Museum og Istanbul Archaeological Museums.

For yderligere oplysninger og pressebilleder:
www.glyptoteket.dk/presse

Presseansvarlig
Camilla Kjærsgaard
+45 5128 1288
cakj@glyptoteket.dk

Glyptoteket

Ny Carlsberg Glyptotek:
Dantes Plads 7 • 1556 København V
info@glyptoteket.dk • +45 33418141

Åbningstider:
Mandag: Lukket
Tirsdag-søndag: 10-17
Torsdag: 10-21

Copyright © 2024 Ny Carlsberg Glyptotek. All rights reserved.

Ønsker du ikke længere at modtage pressemeddelelser fra Glyptoteket, kan du afmelde dig her.